

Веньбо К. Професійна підготовка дизайнерів інтер'єру в закладах вищої освіти кНР: історичний аспект. *Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія*. 2024. № 2 (4). С. 71–76.

УДК 378.016:747.012

This article is an Open Access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2024-2-12>

К. Веньбо

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, Харків, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4794-5932> – К. Веньбо

 kouvenbo@gmail.com

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ДИЗАЙНЕРІВ ІНТЕР'ЄРУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ КНР: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті зроблений аналіз наукових досліджень китайських науковців щодо становлення та розвитку професійної підготовки дизайнерів інтер'єру в ХХ столітті. Деталізовано основні етапи становлення та розвитку та наведено характеристики кожного періоду історичного розвитку дизайну інтер'єру. Розроблена хронологія включає: I етап (початок ХХ ст. – 1910 р.р.) – початкова стадія, відсутня системна підготовка у сфері вищої освіти; II етап (1920–1930-ті р.р.) – дизайн інтер'єру – частина архітектурного проектування; III етап (1940–1950-ті р.р.) – започаткована професія дизайнера інтер'єру в КНР; IV етап (1960–1970-ті р.р.) – занепад, індустрія дизайну інтер'єру в КНР зазнала сильного удару; V етап (1980-ті р.р.) – відкриття освітніх програм з дизайну інтер'єру у закладах вищої освіти; VI етап (1990–2000 р.р.) – збільшення освітніх програм та здобувачів на спеціальність «дизайн інтер'єру»; реформування змісту освітніх програм, пошук нових форм і методів підготовки майбутніх фахівців. У статті наведено характеристику кожного етапу. Встановлено, що до кінця 1990-х років китайські коледжі та університети пережили хвилю злиття та розширення, тому на перший план вийшла проблема нестачі викладачів, велика кількість з яких була залучена з інших університетів або аспірантів, працівників-практиків для здійснення повсякденного викладання курсів.

Підкреслено, що індустрія дизайну інтер'єру продовжує розвиватися і прогресувати та стає популярною професією. Для того, щоб задовольнити попит на ринку заклади вищої освіти, пропонують навчальні курси для дизайнерів інтер'єру, які спрямовані на вдосконалення свої дизайнерських та професійних навичок. Крім того, у статті наведено, які заклади вищої освіти ведуть професійну підготовку фахівців з дизайну інтер'єру.

Ключові слова: дизайнер інтер'єру, підготовка, заклад вищої освіти, КНР.

K. Wenbo

*H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University,
Kharkiv, Ukraine*

PROFESSIONAL TRAINING OF INTERIOR DESIGNERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF THE PRC: A HISTORICAL ASPECT

The article analyzes scientific research by Chinese scientists on the formation and development of professional training of interior designers in the 20th century. The main stages of development are detailed and the characteristics of each period of the historical development of interior design are given. The developed chronology includes: Stage I (early 20th century – 1910) – the initial stage, there is no systematic training in the field of higher education; Stage II (1920–1930s) – interior design is part of architectural design; Stage III (1940–1950s) – the profession of interior designer was established in the PRC; Stage IV (1960–1970) – decline, the interior design industry in the PRC suffered a severe blow; Stage V (1980s) – opening of educational programs in interior design in higher education institutions; Stage VI (1990–2000) – increase in educational programs and applicants for the specialty ‘interior design’; reform of the content of educational programs,

search for new forms and methods of training future specialists. The article provides a description of each stage. It is established that by the end of the 1990s, Chinese colleges and universities experienced a wave of mergers and expansion, so the problem of a shortage of teachers came to the fore, a large number of who were recruited from other universities or postgraduate students, practical workers for the implementation of daily teaching courses. It is emphasized that the interior design industry continues to develop and progress and is becoming a popular profession. In order to meet the market demand, higher education institutions offer training courses for interior designers, which are aimed at improving their design and professional skills. In addition, the article lists which higher education institutions provide professional training for interior design specialists.

Key words: interior designer, training, higher education institution, PRC.

Постановка проблеми та її зв'язок із науковими та практичними завданнями. Підготовка дизайнерів інтер'єру в закладах вищої освіти – актуальне питання для розвитку освіти України, особливо важливим є історичне минуле, традиції та етнічна самовизначеність, досвід та практичні надбання, але не менш цінним є зарубіжний досвід країн, які досягли успіхів в цьому. Однією з умов успішної підготовки дизайнерів інтер'єру є аналіз становлення і розвитку професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти. Особливо цінним досвідом є етапи становлення та розвитку підготовки дизайнерів інтер'єру в КНР у ХХ столітті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням підготовки майбутніх дизайнерів інтер'єру та формуванню їхніх професійних компетентностей у закладах вищої освіти КНР присвячено низку праць китайських науковців. Зокрема, дослідниками обґрунтовано історичні передумови становлення професії дизайнера інтер'єру та розвитку галузі дизайну інтер'єру (Ся Яньцзін, Ву Ліян), підготовки майбутніх фахівців з дизайну інтер'єру у закладах вищої освіти (Чень Лімін, Чжан Цинпін, Лю Шаошуй). Українськими дослідниками присвячені наукові розвідки з підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю (Т. Собченко, Н. Смолянюк, Т. Паньок) та тенденції розвитку дизайну інтер'єру (Л. Гнатюк).

Виділення невирішених раніше частин. Водночас історичний аспект професійної підготовки дизайнерів інтер'єру у ЗВО КНР вивчений недостатньо.

Метою статті є аналіз етапів становлення і розвитку підготовки дизайнерів інтер'єру в закладах вищої освіти КНР.

Виклад основного матеріалу. З давніх часів мистецтво та дизайн, як наука про творіння людини, має тісний зв'язок з розвитком людської культури та сприяє соціально-економічному розвитку в усіх сферах сучасного суспільства. Оскільки соціалізація культурного капіталу не може бути досягнута за один день, система знань, включаючи мистецтво та дизайн, повинна спочатку чітко усвідомити, що: по-перше, навіть найсучасніші технології не можуть спонтанно демократизувати

суспільство; по-друге, цінність освіти має бути усвідомлена, як суспільна функція з точки зору розширення її культурного та соціального впливу. Мистецька та дизайн-освіта є сутністю інноваційної освіти, відіграє безпосередню і ключову роль у досягненні мети соціального та культурного впливу, а також має величезне значення у зміцненні всебічної національної могутності країни та розвитку інноваційного суспільства. На даний час професійна підготовка дизайнерів інтер'єру визначена Законом КНР «Про освіту» [4], Національним планом реалізації реформи професійно-технічної освіти, навчальними програмами підготовки майбутніх фахівців із дизайну.

Аналіз наукових досліджень [1; 2; 3; 5; 6] дав змогу відокремити наступні етапи розвитку і становлення професійної підготовки дизайнерів інтер'єру в КНР: I етап (початок ХХ ст. – 1910 р.р.) – початкова стадія, відсутня системна підготовка у сфері вищої освіти; II етап (1920–1930-ті р.р.) – дизайн інтер'єру – частина архітектурного проектування; III етап (1940–1950-ті р.р.) – започаткована професія дизайнера інтер'єру в КНР; IV етап (1960–1970-ті р.р.) – занепад, індустрія дизайну інтер'єру в КНР зазнала сильного удару; V етап (1980-ті р.р.) – відкриття освітніх програм з дизайну інтер'єру у закладах вищої освіти; VI етап (1990–2000 р.р.) – збільшення освітніх програм та здобувачів на спеціальність «дизайн інтер'єру». Деталізуємо кожен етап окремо.

Становлення та розвиток професійної підготовки дизайнерів інтер'єру в КНР можна простежити з початку ХХ століття, коли індустрія дизайну інтер'єру в КНР перебувала на початковій стадії та не мала системної підготовки у сфері вищої освіти та не відповідала міжнародним стандартам. Більшість фахівців в даній сфері були самоучками, без вищої освіти. Варто зазначити, що на етапі становлення, а саме в 1910-х роках чинне місце у підготовці майбутніх дизайнерів інтер'єру займали курси технічної виразності. Базові курси дизайну в КНР пропонувалися в архітектурних коледжах, а у 1913 році курси технічної виразності були перегруповані у «курси графічного мистецтва».

Пізніше 1920–1930-ті роки стали коротким періодом процвітання китайської архітектурної діяльності, який став найважливішим етапом у розвитку архітектурного проектування та дизайну інтер'єру після традиційної китайської епохи. Аналіз наукових публікацій [1; 2; 3; 5] засвідчив, що становлення та розвиток дизайну інтер'єру в КНР, який був частиною архітектурного проектування у першій половині XX століття, пройшов наступні етапи: вплив західних класичних творів архітектури та дизайну інтер'єру; велика кількість китайських та іноземних архітекторів досліджували сучасну китайську архітектуру та дизайн інтер'єру і створили багато впливових робіт; народження сучасної архітектури та дизайну інтер'єру в Китаї. До основних характеристик розвитку архітектури та дизайну інтер'єру в цей період можна віднести наступні: створення іншого підходу до традиційної китайської архітектури та дизайну інтер'єру, які у великій кількості з'явилися на китайській землі; архітектура та інтер'єри були надзвичайно багатими за формою в міру того, як вони просувалися до модернізму; архітектори відповідали за загальний дизайн від екстер'єру до інтер'єру, а архітектурний дизайн ще не був відокремлений від дизайну інтер'єру [1]. Науковці Чжан Цинпін, Ся Яньцзін [1; 3] вважають, що в період 20–30-х років XX століття на становлення та розвиток дизайну інтер'єру вали наступні фактори: рівень економічного розвитку не був єдиною передумовою для створення сучасної архітектури та дизайну інтер'єру; створення видатних архітектурних творів відіграло незабутню роль у розвитку сучасної архітектури та дизайну інтер'єру; культурний обмін може сприяти прогресу сучасної архітектури та дизайну інтер'єру; воєнні ситуації не сприяють розвитку сучасної архітектури та дизайну інтер'єру; потреба у висококваліфікованих фахівцях з дизайну інтер'єру. Зважаючи на це, у 1928 році Цай Юаньпей, тодішній ректор університету, обрав берег озера Сіцзи в Ханчжоу для заснування Національної академії образотворчих мистецтв, першого комплексного національного вищого мистецького закладу, з чотирма факультетами: китайського живопису, західного живопису, скульптури та дизайну, а також підготовчим та дослідницьким відділом.

У цілому в 1930-х роках, коли китайська будівельна галузь продовжувала розвиватися та прогресувати, індустрія дизайну інтер'єру також почала стрімкий рух вперед. Для того, щоб покращити професійні навички та стандарти дизайну інтер'єру, деякі відомі школи почали пропонувати курси дизайну інтер'єру, такі як

Нанкінський художній інститут та Шанхайський коледж образотворчих мистецтв. Спеціальності дизайну інтер'єру в закладах вищої освіти підготували низку чудових дизайнерів інтер'єру і заклали міцний фундамент для розвитку індустрії дизайну інтер'єру в КНР. Крім того, у науковій розвідці Ся Яньцзіна [3] сказано, що наприкінці 1930-х років у Технічному коледжі провінції Сичуань була заснована промислова школа, де однією з навчальних програм було підготовка фахівців з дизайн інтер'єру, розстановка меблів для громадських місць та житла [3].

Період 1953–1966 років був часом інтенсивної політичної активності в КНР, і архітектурна діяльність в результаті сильно постраждала. Дизайн інтер'єру більшості архітектурних проєктів залишався частиною проєкту будівлі, а архітектори брали на себе відповідальність за проєктування цілого, від екстер'єру до інтер'єру. Однак будівництво проєкту Національного дня в Пекіні в 1958 році вивело фахівців з дизайну інтер'єру на передній план архітектурної індустрії, які разом з архітекторами працювали над завершенням інтер'єрів будівель, тому весь цей період характеризувався початком становлення та розвитку дизайнерів інтер'єрів [1].

Курси технічної виразності у 1952 році пережили поділ на напрямки, зокрема і виділилися напрям дизайну інтер'єру, а в 1956 році Центральна академія декоративно-прикладного мистецтва та ремесел з оздоблення інтер'єру почала робити акцент на розвитку здібностей до вираження ручного малювання [2].

Варто зазначити, що до початку підготовчих робіт для проєкту «Пекінський національний день» у КНР ще не відокремили професію дизайнера інтер'єру від архітектурного проєктування, а також не було професійної команди дизайнерів інтер'єру. Дизайн інтер'єру раніше виконувався архітекторами як частина архітектурного проєктування. Тому становлення і розвиток сучасної професії дизайнера інтер'єру в КНР слід вважати таким, що розпочався після 1958 року. Порівнюючи з Європою, на міжнародному рівні поява професії дизайнера інтер'єру мала дуже схожі передумови. Після Другої світової війни Європа була сильно зруйнована і європейські архітектори зіткнулися з дуже важкими завданнями містобудування та архітектурного проєктування і не мали часу, щоб взяти на себе завдання дизайну інтер'єру в архітектурному проєктуванні, тому почала зароджуватися нова професія дизайнера інтер'єру, яка взяла на себе завдання дизайну інтер'єру. У рамках підготовки до 10-ї річниці заснування Китайської Народної Республіки в 1959 році уряд

вирішив побудувати Великий зал народних зборів, Музей китайської революції та Музей історії Китаю, Пекінський залізничний вокзал, Військовий музей китайської революції, Національний палац культури, Пекінський національний готель, Державний пансіонат Дяоютай, Національний сільськогосподарський виставковий зал, Пекінський закордонний китайський готель (який був знесений), Пекінський робітничий стадіон, Національний художній музей Китаю та ін. Проект «Національний день». Цей план включав понад десять великих будівельних проєктів, так званих десяти великих будівель. Починаючи з вересня 1958 року, багато експертів з усієї країни були запрошені до Пекіна для здійснення проєктної та творчої діяльності, і роботи розпочалися одна за одною, а Велика зала народних зібрань площею 170 000 м² була завершена всього за десять місяців. Складність функціональної та технічної конструкції, багатство архітектурних форм і мистецькі пошуки цих будівель ознаменували новий рівень в архітектурній кар'єрі Китаю в цілому. Однак планування цих будівель все ще дотримувалося традиційної суворої осової симетрії. Дизайн інтер'єру цих будівель, а також дизайн інтер'єру великих будівель, побудованих у провінціях і містах з того часу, був величезним практичним відкриттям, яка дала початок професії дизайнера інтер'єру в КНР [1].

Однак під час Культурної революції 1966–1976 р.р. індустрія дизайну інтер'єру в КНР зазнала сильного удару. Через особливий контекст часу та політичну ситуацію багато шкіл були змушені закрити свої програми з дизайну інтер'єру, а дизайнери інтер'єру зазнали жорстоких утисків та переслідувань. У цей період індустрія дизайну інтер'єру в Китаї майже зупинилася. З осені 1977 року було відновлено вступні іспити до університетів. Відтоді скасовані художньо-ремісничі коледжі та університети (факультети) один за одним відновлювалися, викладачі, які були переведені зі своїх викладацьких посад, поверталися до шкіл, і навчальна робота кожного університету поступово входила в нормальне русло. Важливо підкреслити, що цей період ознаменувався саме відкриттям нових спеціальностей в закладах вищої освіти КРН, таких як дизайн одягу, дизайн інтер'єру, промисловий дизайн [3].

Після реформи та відкриття індустрія дизайну інтер'єру в КНР почала поступово відновлюватися, і на початку 1980-х років низка іноземних компаній з дизайну інтер'єру почали виходити на китайський ринок, і прихід цих компаній вдихнув нову енергію та творчість у китайську

індустрію дизайну інтер'єру. У той же час низка університетів почали знову відкривати свої програми з дизайну інтер'єру, такі як Китайська академія образотворчих мистецтв і Центральна академія образотворчих мистецтв. Ці заклади вищої освіти і досі продовжують вдосконалювати та розвивати свої програми з дизайну інтер'єру, надаючи якісніші освітні ресурси та досвід для підготовки дизайнерів інтер'єру в закладах вищої освіти КНР.

Варто зазначити, що період 1980-х років був активним на відкриття цілої низки спеціальностей та навчальних програм підготовки дизайнерів інтер'єру. Зокрема, в 1984 році, відкривається спеціальність «Екологічне мистецтво» в Національній академії образотворчих мистецтв, яка готувала майбутніх фахівців у галузі ландшафтної архітектури та інтер'єру. Навчальна програма архітектури та дизайну середовища в Гуанчжоуській академії образотворчих мистецтв була заснована в 1986 році, а кафедра була створена в 1996 році і отримала назву «Кафедра дизайну середовища». Дизайн інтер'єру викладається як спеціальність кафедри архітектури та дизайну середовища [2].

1990–2000 р.р. підготовка майбутніх дизайнерів інтер'єру вдосконалюється і на перший план виходять нові умови реалізації: збільшення освітніх програм та здобувачів на спеціальність «дизайн інтер'єру»; реформування змісту освітніх програм, пошук нових форм і методів підготовки майбутніх фахівців; перехід від машинного масового виробництва та інформаційної (комп'ютерної) ери. До середини 1990-х років у КНР підготовку дизайнерів інтер'єру вели дуже мало закладів вищої освіти, і відповідно кількість здобувачів була теж малою. В цей період китайські коледжі та університети пережили хвилю злиття та розширення. Після розширення набору в багатьох нерейтингових закладах вищої освіти, через початкову слабку підготовку, на перший план вийшла проблема нестачі викладачів, тому велика кількість була залучена тимчасових викладачів з інших університетів або аспірантів, соціальних працівників-практиків для здійснення повсякденного викладання курсів. Хоча залучення певної кількості зовнішніх викладачів для викладання є корисним для міжшкільних обмінів та обмінів між університетами та підприємствами, а також дозволяє викладацькій команді підтримувати диверсифікований професійний досвід та склад знань. Однак часта заміна зовнішніх викладачів і низька частка штатних викладачів у самому університеті роблять викладацький склад вкрай нестабільним, що не може гарантувати ефективну викладацьку роботу [2].

В часи 1990-х років викладачі Центральної академії образотворчих мистецтв в особі Чжоу Чжию та Чжан Баовей провели низку реформ викладання в базовій освіті дизайнерських спеціальностей того часу. Наприклад, у традиційному навчанні скетчингу було зламано попередній суто реалістичний метод навчання, і він був добре поєднаний з дизайнерським мисленням. У курсі скетчингу традиційне навчання об'єктному ескізу є лише першим етапом домашнього завдання, після кожного етапу студенти повинні організувати себе відповідно до заданих умов, виділити характеристики об'єкта і поступово трансформувати початкову фігуративну форму в абстрактну, в процесі чого у студентів формуються базові навички живописного моделювання, і що більш важливо, такий безперервний процес робить студентів самостійними дизайнерами. Що ще важливіше, цей безперервний процес дозволяє студентам розвивати власне незалежне дизайнерське мислення на кожному етапі трансформації в абстракцію. До відокремлення кафедри архітектури від кафедри дизайну програма «Дизайн інтер'єру» пропонувалася на кафедрі дизайну, яка згодом була перетворена на Школу дизайну. Здобувачі спеціальностей «Дизайн інтер'єру», «Графічний дизайн», «Предметний дизайн» та інших спеціальностей «Мистецтво та дизайн» навчалися разом на базовому відділенні Школи дизайну. Пан Чжоу Чжию є головною особою, відповідальною за викладання базових курсів у Школі дизайну. На основі аналізу характеристик студентів-дизайнерів Центральної академії образотворчих мистецтв він сформулював новий метод викладання базових курсів дизайну. Базовий курс дизайну відійшов від традиційного навчання навичкам пластичних мистецтв і зосередився на розвитку творчої свідомості студентів [2]. Оскільки економіка КНР продовжує розвиватися і прогресувати, індустрія дизайну інтер'єру поступово стає популярною професією. Щоб задовольнити попит на ринку, деякі заклади вищої освіти почали пропонувати навчальні курси для дизайнерів інтер'єру, наприклад, Пекінський університет. Курси в цих навчальних закладах спрямовані на тих, хто вже має певні базові навички дизайну інтер'єру, і допомагають їм вдосконалити свої дизайнерські та професійні навички. Сьогодні в КНР існує три рівні здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються на спеціальностях дизайну інтер'єру: перший – професійні художні коледжі та національні університети; другий – провінційні та муніципальні університети або професійні коледжі; третій – приватні універси-

тети та незалежні коледжі, якими спільно керують державні установи та громадські організації.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Отже, становлення та розвиток професійної підготовки дизайнерів інтер'єру в КНР суттєво відбувалися під впливом політичних та суспільних викликів. Цінний досвід накопичено китайськими закладами вищої освіти, де здійснювалася підготовка майбутніх фахівців з дизайну інтер'єру може бути імплементовано під час практичної підготовки українських закладів вищої мистецької освіти. Сьогодні індустрія дизайну інтер'єру в КНР стала дуже затребуваною та професійною галуззю. Заклади вищої освіти пропонують широкий спектр освітніх програм для дизайнерів інтер'єру, надаючи здобувачам більш комплексні та систематизовані освітні послуги. Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні нової парадигми підготовки майбутніх дизайнерів інтер'єру в епоху штучного інтелекту в КНР та Україні.

Список літератури:

1. 解读世纪中国室内设计的发展[D]. 张青萍. 南京林业大学. 2004. 第 17–24.
2. 室内设计四年制本科专业基础教学研究[D]. 刘少帅. 中央美术学院. 2013. 第45–87.
3. 对我国高校艺术设计本科专业课程结构的探讨[D]. 夏燕靖. 南京艺术学院. 2008. 第 21–38.
4. 中华人民共和国高等教育法 URL: <http://www.npc.gov.cn/npc/c30834/201901/9df07167324c4a34bf6c44700fafa753>. (дата звернення 23.08.2024).
5. 基于实用型人才培养的建筑室内设计专业基础课程改革与实践探析[J]. 陈丽明. 美术教育研. 2019(04). 第 102–103.
6. 艺术设计学科的专业基础课程研究[D]. 郭烈炎. 南京艺术学院, 2001. 第 32–48.

References:

1. Zhang Qingping (2004). Interpretation of the Development of Chinese Interior Design in the 21st Century. Doctor's thesis. Nanji: Nanjing Forestry University [in Chinese].
2. Liu Shaoshua (2013). Research on the Basic Teaching of Four-Year Undergraduate Program in Interior Design. Doctor's thesis. Central Academy of Fine Arts [in Chinese].
3. Xia Yanjing (2008). A Study on the Curriculum Structure of Undergraduate Art Design Majors in Chinese Universities. Doctor's thesis. Nanji: Nanjing University of the Arts [in Chinese].
4. Higher Education Law of the People's Republic of China. Retrieved from: <http://www.npc.gov.cn/npc/c30834/201901/9df07167324c4a34bf6c44700fafa753> [in Chinese].
5. Chen Liming (2019). Reform and practice of basic courses in architectural interior design

based on the cultivation of practical talents. Meishu jiaoyu yan – Art Education Research, 4, 102–103 [in Chinese].

6. Wu Lieyan (2001). Research on professional basic courses of art design discipline Doctor's thesis. Nanji: Nanjing University of the Arts [in Chinese].

© К. Веньбо, 2024

Оглядова стаття

Надійшла до редакції 29.11.2024

Прийнято до публікації 18.12.2024